

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**



МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ ВИРОБНИЦТВУ»

**Інноваційні пріоритети
у розвитку економіки та менеджменту**

24 квітня 2024 року

Біла Церква
2024

УДК 330.341.1:33:005

Молодь – аграрній науці і виробництву: Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 24 квітня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 255 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р. екон. наук, професор.
Варченко О.М., д-р. екон. наук, професор.
Димань Т.М., д-р. с.-г. наук, професор.
Зубченко В.В., канд. екон. наук.
Паска І.М., д-р екон. наук, професор.
Хомяк Н.В., канд. екон. наук, доцент.
Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук, доцент.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г., канд. с.-г. наук.**

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти «Молодь – аграрній науці і виробництву» (24 квітня 2024 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету.

Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

УДК: 330.34:623.454.8

БАЦАЙ Я.О., студентка 4 курсу спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ ЯДЕРНОЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

З'ясований стан ядерної та радіаційної безпеки її вплив на економіку та екологію, досліджена економічна доцільність превентивних дій. Запропоновані шляхи покращення екологічного стану довкілля.

Ключові слова: радіаційна та ядерна безпека, економічна доцільність та вплив на навколишнє середовище, конкурентоздатність економіки, відновлення економічної інфраструктури, капітальні інвестиції.

Ядерна безпека та радіаційна – це два різних аспекти, які пов'язані з ядерною енергією та використанням радіації. Ядерна безпека охоплює заходи, спрямовані на запобігання аваріям та негативним наслідкам у ядерних енергетичних установках, таких як атомні електростанції. Вона включає в себе проєкцію, будівництво, експлуатацію та відключення ядерних реакторів, а також управління радіоактивними відходами. Радіаційна безпека - уже ширший термін, який охоплює заходи для захисту людей та навколишнього середовища від радіаційного випромінювання в будь-якому контексті, включаючи не тільки ядерну енергетику, але і медичні процедури, промислові джерела радіації, радіаційні аварії та інші джерела.

Ядерна та радіаційна діяльність і зараз має широкий спектр негативних наслідків для екології: Забруднення ґрунтів та водойм: Радіоактивні речовини, які випускаються під час ядерних аварій або випробувань, можуть потрапити в ґрунт і водні джерела. Це призводить до забруднення ґрунтів, води та морських екосистем. Високий рівень радіації може спричинити мутації в ДНК рослин та тварин, що може призвести до зменшення біорізноманіття. Радіоактивні речовини потрапляючи у воду та ґрунт, можуть накопичуватися в рослинах та тваринах, а потім і у продуктах харчування. Це створює ризик для здоров'я тих, хто споживає ці продукти. Ядерні вибухи можуть мати серйозний вплив на клімат, створюючи області зі зниженою сонячною радіацією та підвищеним рівнем атмосферних часток, що може призвести до змін в кліматі на глобальному рівні [1].

Наслідки радіаційної та ядерної діяльності суттєво впливають на економіку та екологію. З одного боку, ці технології забезпечують енергію для промисловості та побуту, а з іншого — можуть призводити до серйозних наслідків, що сильно обтяжують економіку та природне середовище. Спершу, великі аварії на атомних електростанціях, такі як Чорнобиль та Фукусіма, мають катастрофічний вплив на економіку. Витрати на відшкодування збитків для постраждалих територій та людей, відновлення економічних та соціальних інфраструктур перевищують десятки мільярдів доларів. Крім того, аварії призводять до зниження інвестиційного клімату, забруднені території більше не можуть брати участі у виробництві. Радіаційна та ядерна діяльність викликають певні економічні витрати на впровадження технологій захисту, контролю та моніторингу радіаційної безпеки. Однак ці витрати вважаються необхідними для забезпечення безпеки населення та збереження екологічної стійкості. Витрати на ліквідації майже завжди перевищують витрати на запобігання таких випадків.

Актуальний радіаційний стан на території України представлено в щорічних звітах та карті радіаційного стану в реальному часі [2],[3].

Зважаючи на складність та потенційні наслідки радіаційних аварій, які можуть статися на ядерних електростанціях або внаслідок інших радіаційних подій, економічні аспекти безпеки в цьому контексті стають важливими. Перш за все, є величезні витрати на побудову, утримання та експлуатацію ядерних електростанцій. Ці витрати включають в себе не лише витрати на саму інфраструктуру, але й на розробку та впровадження технологій безпеки, які можуть зменшити ризик виникнення радіаційних аварій. Крім того, значні кошти потрібні на підготовку персоналу, який працює на ядерних електростанціях, а також на проведення тренувань та симуляцій радіаційних аварій, щоб забезпечити готовність до ефективної реакції у разі потенційної кризової ситуації. Додаткові витрати включають в себе компенсаційні виплати за можливі втрати, що можуть виникнути внаслідок радіаційних аварій, такі як шкоди для здоров'я людей, економічні втрати для місцевих громад та екологічні наслідки.

Проте, в іншому вимірі, інвестування в ядерну та радіаційну безпеку може призвести до зменшення загрози радіаційних аварій та їхніх наслідків. Зменшення ризику може забезпечити стабільність енергетичного сектора, що в свою чергу сприятиме економічному зростанню та забезпечить безпеку для населення та

екології. Такі інвестиції можуть також сприяти розвитку нових технологій та інновацій, що можуть мати потенціал у різних галузях економіки.

Вплив ядерно-енергетичної галузі на економічну та енергетичну безпеку важко переоцінити, адже протягом останніх шести років понад 50 % усієї електроенергії України забезпечують атомні електростанції. За часткою атомної генерації у загальному обсязі виробництва електроенергії наша країна посідає друге місце у світі, поступаючись лише Франції, де частка АЕС перевищує 70 %. Тож екологічно чиста та найбільш дешева атомна енергетика є одним із ключових елементів енергетичної безпеки держави і потужним чинником підвищення конкурентоздатності української економіки.

Таким чином, ядерна галузь у 2019 році отримала понад 161 млрд грн чистого прибутку, сплатила 40 млрд грн заробітної плати та відрахувала понад 64 млрд грн податків. При цьому загальний обсяг капітальних інвестицій галузі становив 69 млрд грн. [4].

Поліпшення радіаційного стану в світі вимагає комплексного підходу та спільних зусиль різних країн та міжнародних організацій. Ось деякі можливі шляхи для поліпшення радіаційного стану: зменшення використання ядерної енергії. Перехід до альтернативних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова та гідроенергетика, може зменшити потенційний ризик виникнення ядерних аварій та радіаційного забруднення; покращення безпеки ядерних установок. Запровадження стандартів безпеки для ядерних електростанцій та інших ядерних установок, а також вдосконалення систем контролю та нагляду. Зменшення випробувань ядерної зброї. Міжнародні зусилля для зменшення або припинення ядерних випробувань можуть допомогти зменшити радіаційний стан та збільшити безпеку в світі. Міжнародна співпраця. Співпраця між країнами для обміну інформацією, технологіями та кращими практиками в галузі радіаційної безпеки. Ефективне управління радіаційними відходами. Розробка та впровадження ефективних стратегій збору, обробки та зберігання радіоактивних відходів. Освіта та свідомість громадськості. Підвищення обізнаності громадськості щодо радіаційних ризиків, засобів їх уникнення та захисту. Ці заходи можуть сприяти поліпшенню радіаційного стану та зменшенню його негативного впливу на навколишнє середовище.

Список використаної літератури

1. Наслідки ядерної та радіаційної діяльності для екології: веб-сайт. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOW_NLOAD=1&Image_file_name=PDF/Ttpdu_2017_1_16.pdf (дата звернення: 10.04.2024).
2. Щорічні доповіді про стан ядерної та радіаційної безпеки в Україні: веб-сайт. URL: <https://snriu.gov.ua/dlya-gromadskosti/shchorichna-dopovid-pro-stan-yadernoyi-ta-radiacijnoyi-bezpeki-v-ukrayini> (дата звернення: 10.04.2024).
3. Карта радіаційного стану в реальному часі : веб-сайт. URL: <https://>
4. Економічний вплив ядерно-енергетичної галузі на розвиток України: веб-сайт. URL: <https://ukrns.org/wp-content/uploads/2023/02/analitichnij-zvit-ukryat-2020.pdf> (дата звернення: 10.04.2024).

